DIE SOSIOPEDAGOGIESE TAAK VAN DIE KINDERWETSKOOL

E.A. VAN ROOYEN : BA, M. Ed.

Proefskrif goedgekeur vir die graad

DOCTOR EDUCATIONIS

aan die

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR

CHRISTELIKE HOëR ONDERWYS

DEPARTEMENT VOORLIGTING EN ORTOPEDAGOGIEK

POTCHEFSTROOM

November 1984

Promotor: Prof. Dr. H.B. Kruger

Biblioteek vir vriendelike diens met betrekking tot die verkryging van bronne.

VOORWOORD

Sedert my indienstreding by die Departement Nasionale Opvoeding dertien jaar gelede, het my geneentheid jeens en my belangstelling in die sorgbehoewende kind in die kinderwetskool steeds toegeneem. Hierdie belangstelling was vir my die bron van inspirasie om hierdie navorsing te onderneem. By voltooiing van die studie is dit nou my begeerte om 'n woord van innige dank te betuig teenoor die volgende persone en instansies sonder wie se hulp ek nie die navorsing sou kon voltooi nie.

In die eerste plek buig ek my hoof in diepe dankbaarheid teenoor my Skepper vir krag en genade wat ek ontvang het om hierdie studie te kan voltooi.

My opregte dank aan my promotor, Professor Dr. H.B. Kruger, vir sy uiters bekwame, inspirerende en simpatieke hulp en leiding. Dank word gewy aan die Departement Nasionale Opvoeding vir goedkeuring om die studie te mag onderneem en om amptelike stukke te mag gebruik as bronne vir feitemateriaal.

Ek bedank ook van harte:

- Prof. H.S. Steyn en die Statistiese Konsultasiediens van die Potchefstroomse Universiteit vir die statistiese verwerking van die toetspunte.
- Dr. Louis de Villiers van die RGN vir advies en hulp met betrekking tot die keuse van toetse en die verkryging van toetsmateriaal.
- My dogter, Susan, vir die keurige tikwerk.
- Mev. Joan Schnetler vir die taalkundige versorging van die "Summary".
- Die personeel van die Ferdinand Postma Biblioteek en die Departementele Biblioteek vir vriendelike diens met betrekking tot die verkryging van bronne.

In die laaste plek bring ek waardering aan my gesin vir aanmoediging en morele ondersteuning.

E.A. VAN ROOYEN
POTCHEFSTROOM

November 1984

DIE SOSIOPEDAGOGIESE TAAK VAN DIE KINDERWETSKOOL

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

ORIëNTERENDE INLEIDING, PROBLEEMSTELLING, DOELSTELLINGE, METODE VAN ONDERSOEK EN PRESISERING VAN BEGRIPPE

Bladsy

1.1 Oriënterende inleiding 1
1.2 Keuse van die navorsingsonderwerp 2
1.3 Probleemstelling 4
1.4 Afbakening van die terrein van die ondersoek 4
1.5 Doelstellinge van die ondersoek 5
1.6 Metode van die ondersoek 5
1.7 Die aanbieding van die gegewens 6
1.8 Die program van die ondersoek 6
1.9 Presisering van begrippe 7
1.9.1 Die kinderwet 7
1.9.2 Die kinderhof 8
1.9.3 Kommittering 8
1.9.4 Sorgbehoewendheid volgens die kinderwet 9
1.9.5 Kinderwetskole 10
1.9.6 Verbeteringskole 10
1.9.7 Plekke van veiligheid 10
1.9.8 Volkswelsyn 10
1.9.9 Uitplasing met vergunning 11
1.9.10 Ontheffing van die gevolge van die bepalings van die kinderwet . 11
1.10 Samevatting 11

HOOFSTUK 2

GROEI EN ONTWIKKELING VAN DIE KINDERWETSKOOL SEDERT 1909

Bladsy

2.1 Inleiding 12

2.2 Stigting van die eerste nywerheidskool in 1909 12

2.3 Die tydperk onder beheer van die Departement Gevangenisse 1909 – 1917 14

2.3.1 "Die Gevangenissen en Verbetergestichten Wet" van 1911 14

2.3.2 Emmasdalskool vir seuns in 1912 14

2.3.3 'n Nywerheidskool vir seuns in Kaapland in 1913 15

2.3.4 Die Kinderbeskermingswet van 1913 15

2.3.5 'n Skool vir dogters in Kaapland in 1915 15

2.4 Die tydperk onder beheer van die Unie-Onderwysdepartement 1917 – 1937 16

2.4.1 Die eerste nywerheidskool in die Vrystaat 1918 17

2.4.2 Inspeksiedienste word ingestel 1919 17

2.4.3 Wet 26 van 1921 en die stigting van die eerste nywerheidskool vir dogters in die Vrystaat 18

2.4.4 Excelsiorskool word opgerig 1925 18

2.4.5 Wet 27 van 1934 18

2.4.6 'n Interdepartementele komitee 1934 – 1937 19

2.4.7 Die kinderwet van 1937 19

2.5 Die tydperk 1938 – 1968 20

2.5.1 Die ontstaan van die Vlakteskool: 'n spesiale skool vir dogters 1938 20

2.5.2 'n Spesiale skool vir seuns word te Rustenburg opgerig 1939 20

2.5.3 Ses nuwe skole word opgerig 21

2.5.4 Die skole kry sielkundige dienste 22

2.5.5 Gebrek aan akkomodasie vir seuns en dogters met subnormale intelligensie 23

2.5.6 Heuwelkruinskool word opgerig 1964 24

2.6 Die tydperk onder beheer van die Departement Hoër Onderwys 1968 – 1970 24

2.6.1 Die aanstelling van tegniese vise-hoofde 1968 25

2.6.2 Konferensie van Hoofde 1968 25

Bladsy

2.6.3 Vooruitgang 26

2.6.4 Die eerste kinderwetskool (Bergsigskool) in Natal 1970 26

2.7 Die tydperk onder beheer van die Departement Nasionale Opvoeding 1970 – 27

2.7.1 Aanbieding van handels- en tegniese vakke 27

2.7.2 Klassifisering volgens I.K. en die nasionale stelsel van gedifferensieerde onderwys 27

2.7.3 Uitbreiding van opvoedkundige hulpdienste 28

2.7.4 Spesiale kursusse 29

2.7.5 Personeeluitbreiding 30

2.8 Samevatting 30

HOOFSTUK 3

PROBLEMATIEK MET BETREKKING TOT DIE SOSIALISERING VAN DIE KIND IN DIE KINDERWETSKOOL: VóóR EN Ná KOMMITTERING

3.1 Inleiding 32

3.2 Sosialisering 32

3.3 Die sosiopedagogiese betekenis van die christelike gesin vir die kind 34

3.3.1 Funksies van die gesin 35

3.3.1.1 Fisiese versorging 35

3.3.1.2 Sekuriteit 35

3.3.1.3 Sosialiseringsfunksie 36

3.3.1.4 Dissiplinêre funksie 38

3.3.1.5 Religieuse en sedelike funksie 38

3.3.2 Waardes en norme van die christelike huisgesin 39

3.3.2.1 Veranderende karakter van waardes en norme 39

3.3.2.2 Waardes en norme as rigtinggewers 39

3.3.2.3 Die aanvaarding en verinnerliking van waardes 40

3.4 Sosiale en maatskaplike probleme wat sosialisering van die kind belemmer vóór kommittering 41

3.4.1 Disintegrering van die hegte gesinslewe 41

3.4.1.1 Versnelde lewenstempo 42

Bladsy

3.4.1.2 Beroepsarbeid van die moeder 43
3.4.1.3 Sosiale verpligtinge van ouers 43
3.4.2 Kerkvervreemding van ouers 44
3.4.2.1 Geen doop of nie-nakoming van doopbelofte 44
3.4.2.2 Geen kategetiese onderrig 45
3.4.3 Drankmisbruik van ouers 46
3.4.3.1 Die omvang van drankmisbruik by ouers 46
3.4.3.2 Die uitwerking op beroep/arbeid 47
3.4.3.3 Die uitwerking op die gesinslewe 47
3.4.4 Gebroke huise 49
3.4.4.1 Afwesigheid van die vader 49
3.4.4.2 Afwesigheid van die moeder 50
3.4.5 Kinderverwaarlosing 51
3.4.5.1 Fisiese verwaarlosing 51
3.4.5.2 Pedagogiese verwaarlosing 52
3.4.6 Toenemende permissiwiteit 55
3.4.6.1 Invloed van die liberalisme 56
3.4.6.2 Invloed van die kommunisme 56
3.5 Faktore wat die sosialisering van die kind in die kinderwetskool strem ná kommittering 57
3.5.1 Weglopery 57
3.5.2 Aparte skole vir seuns en dogters 58
3.5.3 Die rookgewoonte 59
3.5.4 Seksualiteit 59
3.5.5 Homoseksualiteit 60
3.5.6 Vroeë huwelike 61
3.6 Samevatting 61

HOOFSTUK 4

ADOLESSENSIE EN DIE BEHOEFTES VAN DIE PEDAGOGIES VERWAARLOOSDE ADOLESSENT IN DIE KINDERWETSKOOL

4.1 Inleiding 63

Bladsy

4.2 Die vrees van adolessensie 63
4.2.1 Die volwassene se vrees vir adolessensie 63
4.2.2 Die adolessent se vrees vir adolessensie 64
4.2.3 Tradisionele siening van adolessensie 65
4.2.4 Hedendaagse siening van adolessensie 65
4.3 Behoeftes van die adolessent 67
4.3.1 Fisieke behoeftes 68
4.3.1.1 Voedsel en kleding 68
4.3.1.2 Leedvermyding en sintuiglike genot 68
4.3.1.3 Gesondheid en persoonlike higiëne 69
4.3.1.4 Ontspanning en vryetydsbesteding 70
4.3.2 Intellektuele behoeftes 71
4.3.2.1 Drang na kennis 72
4.3.2.2 Beroepsbehoeftes 73
4.3.3 Sosiale behoeftes 74
4.3.3.1 Affiliasie 74
4.3.3.2 Aanvaarding en erkenning 75
4.3.3.3 Onafhanklikheid 76
4.3.3.4 Besluitneming en verantwoordelikheid 77
4.3.3.5 Bewondering en identifikasie 78
4.3.4 Emosionele behoeftes 79
4.3.4.1 Liefde, vriendskap en respek 80
4.3.4.2 Romantiese liefde 81
4.3.4.3 Seksualiteit 81
4.3.4.4 Angs en spanning 82
4.3.4.5 Aggressie en frustrasie 83
4.3.5 Morele behoeftes 84
4.3.5.1 Waardes en norme 84
4.3.5.2 Gewete en skuldgevoelens 85
4.3.5.3 Soeke na identiteit 86
4.3.5.4 Die ontwikkeling van die selfbeeld 87
4.3.6 Religieuse behoeftes 88
4.3.6.1 Kritiese ondersoek van kindergeloof 88

Bladsy

4.3.6.2 Soeke na waarheid en sekuriteit 88
4.4 Samevatting 89

HOOFSTUK 5

DIE KINDERWETSKOOL AS SOSIOPEDAGOGIESE VERSORGINGS-INRIGTING

5.1 Inleiding 91
5.2 Die sosiopedagogiese taak van die kinderwetskool 92
5.3 Die doelstellinge van die kinderwetskool 93
5.4 Inrigtingsversorging 95
5.4.1 Voordele van inrigtingsversorging in die kinderwetskool 95
5.4.2 Moontlike nadele van inrigtingsversorging 97
5.5 Die kinderwetskool 100
5.5.1 Die personeel 100
5.5.1.1 Die hoof 103
5.5.1.2 Beheerpersoneel 105
5.5.1.3 Doserende personeel 106
5.5.1.4 Koshuispersoneel 107
5.5.1.5 Administratiewe personeel 108
5.5.1.6 Opvoedkundige hulpdienspersoneel 109
5.5.2 Aanbiedinge van die kinderwetskool 111
5.5.2.1 Akademiese studierigting 111
5.5.2.2 Beroepsgerigte studiekursusse 111
5.5.2.3 Spesiale studiekursusse 112
5.5.2.4 Nie-eksamenvakke 112
5.5.2.5 Na-uurse program 114
5.5.2.6 Inskakeling van leerlinge in beheerstruktuur 117
5.5.2.7 Inskakeling by gemeenskapslewe 118
5.6 Samevatting 120

HOOFSTUK 6

METODE VAN DIE EMPIRIESE ONDERSOEK

Bladsy

6.1 Inleiding 122
6.2 Metode van ondersoek 122
6.2.1 Die proefpersone 122
6.2.2 Die meetmiddels wat in die ondersoek gebruik is 124
6.2.2.1 Die Prentemotiveringstoets (PMT) 124
6.2.2.2 Die Interpersoonlike Verhoudingsvraelys (IVV) 125
6.2.2.3 Die IPAT-angsskaal 126
6.2.2.4 Die vraelys 128
6.2.3 Die afneem van toetse 128
6.2.4 Die nasien van toetse 128
6.2.5 Die statistiese verwerking van die gegewens 129
6.2.6 Die aanbieding van die resultate 129
6.3 Samevatting 129

HOOFSTUK 7

AANBIEDING VAN DIE RESULTATE VAN DIE EMPIRIESE ONDERSOEK

7.1 Inleiding 130
7.2 Resultate van die Prentemotiveringstoets 130
7.2.1 Die Eerste groep subtoetse 131
7.2.1.1 Kognitiewe struktuur 131
7.2.1.2 Aggressie 132
7.2.1.3 Skolastiese prestasie 132
7.2.1.4 Affiliasie 133
7.2.1.5 Volharding 134
7.2.2 Die Tweede groep subtoetse 134
7.2.2.1 Begrip 134
7.2.2.2 Ekshibisie 135
7.2.2.3 Orde 136
7.2.2.4 Prestasie (algemeen) 136
7.2.2.5 Spel 137

Bladsy

7.2.3 Die Derde groep subtoetse 138
7.2.3.1 Beskerming 138
7.2.3.2 Dominansie 138
7.2.3.3 Impulsiwiteit 139
7.2.3.4 Sosiale erkenning 140
7.2.3.5 Steun 140
7.2.4 Die Vierde groep subtoetse 141
7.2.4.1 Leedvermyding 141
7.2.4.2 Selfvernedering 142
7.2.4.3 Sintuiglike genot 142
7.2.4.4 Verandering 143
7.2.4.5 Verdediging 144
7.2.5 Samevatting van die resultate van die PMT 144
7.3 Resultate van die Interpersoonlike Verhoudingsvraelys 146
7.3.1 Persoonlike verhoudinge 146
7.3.1.1 Selfvertroue 146
7.3.1.2 Eiewaarde 147
7.3.1.3 Selfbeheersing 147
7.3.1.4 Senuweeagtigheid 148
7.3.1.5 Gesondheid 149
7.3.2 Huislike verhoudinge 149
7.3.2.1 Gesinsinvloede 149
7.3.2.2 Persoonlike vryheid 150
7.3.3 Sosiale verhoudinge 151
7.3.3.1 Sosialiteit (Algemeen) 151
7.3.3.2 Sosiale verhoudinge met die teenoorgestelde geslag 151
7.3.3.3 Sosiale verhoudinge met dieselfde geslag 152
7.3.4 Formele verhoudinge 153
7.3.4.1 Morele inslag 153
7.3.4.2 Formele verhoudinge 154
7.3.4.3 Leuenskaal 154
7.3.5 Samevatting van die resultate van die IVV 155

Bladsy

7.4 Resultate van die IPAT-angsskaal 156
7.4.1 Resultate van die komponente van angs 156
7.4.1.1 Gebrekkige integrasie 157
7.4.1.2 Gebrekkige ego 157
7.4.1.3 Agterdogtigheid 158
7.4.1.4 Geneigdheid tot skuldgevoelens 158
7.4.1.5 Spanning as gevolg van frustrasie deur druk van die id (primêre drange) 159
7.4.2 Onbewuste (verborge) angs 160
7.4.3 Bewuste (simptomatiese) angs 160
7.4.4 Samevatting van die resultate van die IPAT 161
7.5 Samevatting: PMT, IVV & IPAT 162

HOOFSTUK 8

SAMEVATTING, BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

A. SAMEVATTING 163

8.1 Inleiding 163
8.2 Die probleem 163
8.3 Doelstellinge 163
8.4 Metode van ondersoek 164
8.4.1 Die literatuurstudie 164
8.4.2 Die empiriese ondersoek 164
8.4.3 Die program van die ondersoek 164
8.5 Groei en ontwikkeling van kinderwetskole 165
8.6 Problematiek m.b.t. sosialisering vóór en ná kommittering 166
8.7 Die adolessent en sy behoeftes 166
8.8 Die kinderwetskool as sosiopedagogiese versorgingsinrigting 168
8.9 Die empiriese ondersoek 168
8.9.1 Statistiese verwerking van die gegewens 169
8.9.2 Aanbieding van die gegewens 169

Bladsy

8.10 Resultate van die empiriese ondersoek 169
8.10.1 Die Prentemotiveringstoets 169
8.10.2 Die Interpersoonlike Verhoudingsvraelys 170
8.10.3 Die IPAT-angsskaal 171
8.10.4 Samevatting van die resultate van die navorsing 172

B. BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS 172

SUMMARY 178

BIBLIOGRAFIE 189

BYLAE A 200

BYLAE B 201

LYS VAN TABELLE

Bladsy

1.1 Sorgbehoewende en ander kinders geplaas kragtens die Kinderwet en Strafproseswet 1980, 1981 en 1982 3

2.1 Aantal leerlinge in nywerheidskole in Suid-Afrika gedurende die jare 1909 – 1917 16

5.1 Kwalifikasies van doserende personeel: Kinderwetskole soos in April 1984 102

6.1 Verspreiding van proefpersone volgens geslag en ouderdom by toelating 123

6.2 Verspreiding van proefpersone volgens standerd by toelating 124

Prentemotiveringstoets:

7.1 Subtoets 1. Kognitiewe struktuur 131

7.2 Subtoets 2. Aggressie 132

7.3 Subtoets 3. Skolastiese prestasie 133

7.4 Subtoets 4. Affiliasie 133

7.5 Subtoets 5. Volharding 134

7.6 Subtoets 6. Begrip 135

7.7 Subtoets 7. Ekshibisie 135

7.8 Subtoets 8. Orde 136

7.9 Subtoets 9. Prestasie (Algemeen) 137

7.10 Subtoets 10. Spel 137

7.11 Subtoets 11. Beskerming 138

7.12 Subtoets 12. Dominansie 139

7.13 Subtoets 13. Impulsiwiteit 139

7.14 Subtoets 14. Sosiale erkenning 140

7.15 Subtoets 15. Steun 141

7.16 Subtoets 16. Leedvermyding 141

7.17 Subtoets 17. Selfvernedering 142

7.18 Subtoets 18. Sintuiglike genot 143

7.19 Subtoets 19. Verandering 143

7.20 Subtoets 20. Verdediging 144

7.21 Subtoets 21. Gemiddelde persentasies van subtoetse 145

Bladsy

Interpersoonlike Verhoudingsvraelys:

7.22 Subtoets 1. Selfvertroue 146
7.23 Subtoets 2. Eiewaarde 147
7.24 Subtoets 3. Selfbeheersing 148
7.25 Subtoets 4. Senuweeagtigheid 148
7.26 Subtoets 5. Gesondheid 149
7.27 Subtoets 6. Gesinsinvloede 150
7.28 Subtoets 7. Persoonlike vryheid 150
7.29 Subtoets 8. Sosialiteit (A) 151
7.30 Subtoets 9. Sosialiteit (T) 152
7.31 Subtoets 10. Sosialiteit (D) 153
7.32 Subtoets 11. Morele inslag 153
7.33 Subtoets 12. Formele verhoudinge 154
7.34 Subtoets 13. Leuenskaal 155
7.35 Gemiddelde persentasies van subtoetse 156

IPAT-angsskaal:

7.36 Komponent 1. Gebrekkige integrasie 157
7.37 Komponent 2. Gebrekkige ego 157
7.38 Komponent 3. Agterdogtigheid 158
7.39 Komponent 4. Skuldgevoelens 159
7.40 Komponent 5. Spanning as gevolg van frustrasie 159
7.41 Onbewuste angs (A-tellings) 160
7.42 Bewuste angs (B-tellings) 161
7.43 Algemene angsfaktor 161
7.44 Samevatting van resultate van toetsbattery 162
8.1 Samevatting van die resultate van die PMT 170
8.2 Samevatting van die resultate van die IVV 171
8.3 Samevatting van die resultate van die IPAT 171
8.4 Samevatting van die resultate van die navorsing 172